

Hvězdicovité (*Asteraceae*)

syn. složnokvěté (*Compositae*)

Nejbohatší čeleď krytosemenných rostlin;
jednoleté, dvouleté i vytrvalé byliny, zřídka
polokeře, zásobní látka inulin

LISTY: střídavé, vzácně vstřícné, nebo
v přízemní růžici, jednoduché nebo
složené, bez palistů

KVĚTY:

⊕ n. ↓ ♀ n. ♀ a ♂ K 5 n. 0 [C(5) A(5)] G (2)

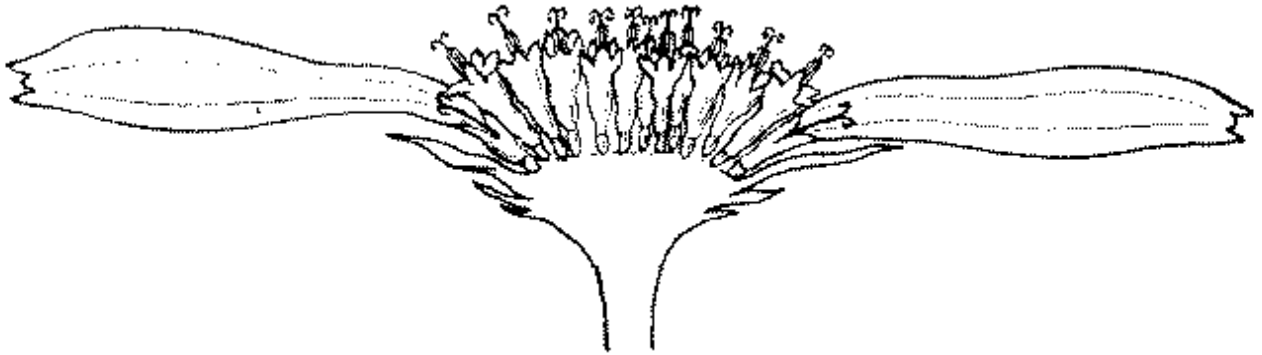
květenství **úbor** se zákrovem
(pseudanthium)

krajní květy tvořící paprsek mají koruny **jazykovité**,
ven z úboru směřující, jalové nebo pestíkové
střední květy tvoří terč s korunou **trubkovitou** nebo
zvonkovitou, jsou oboupohlavné
kalich bývá často přeměněn v chmýr

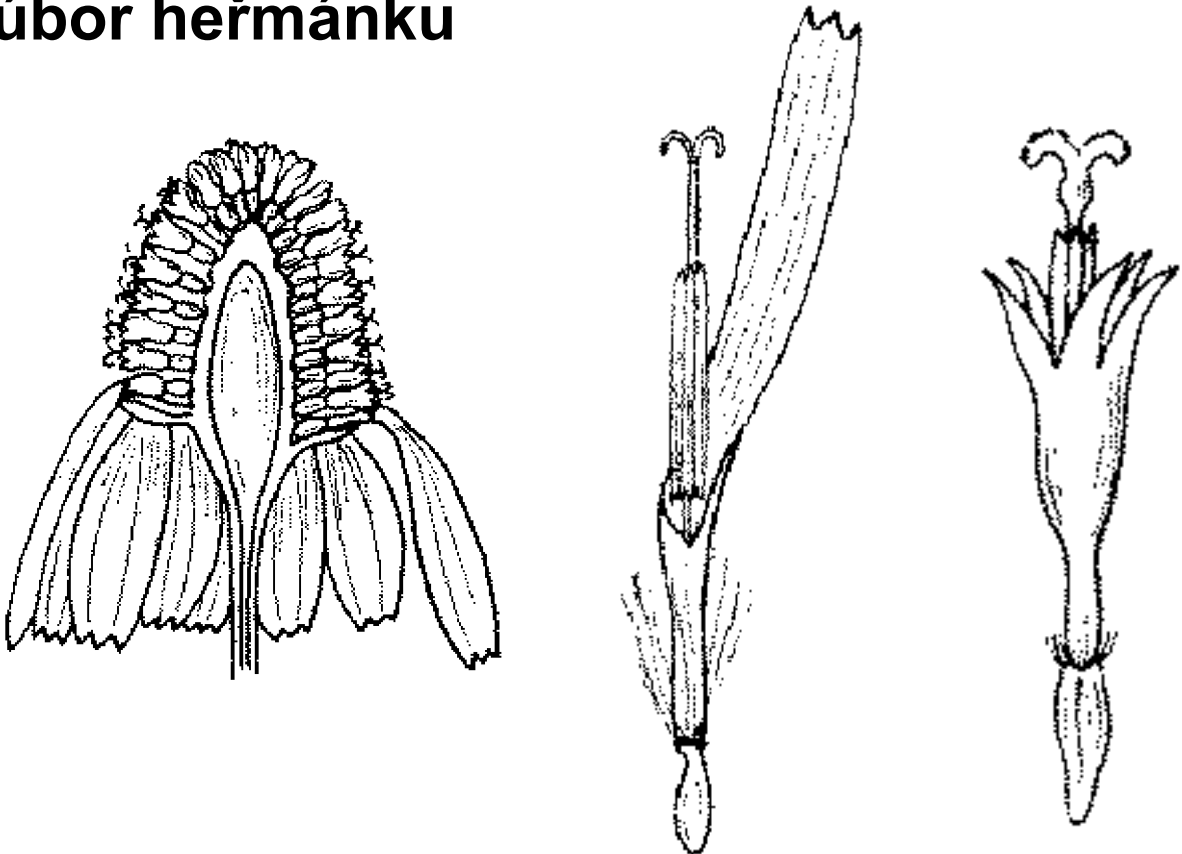
PLOD: nažka, často s útvary kališního
původu (chmýr, štětiny...)

Hvězdicovité (*Asteraceae*)

úbor kopretiny

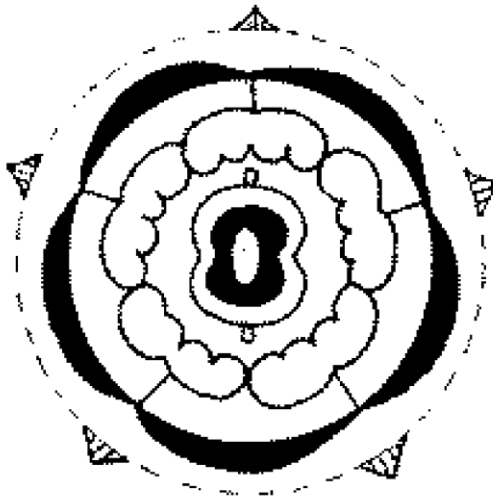
úbor heřmánku

květ **jazykovitý** **trubkovitý**

Hvězdicovité (*Asteraceae*)

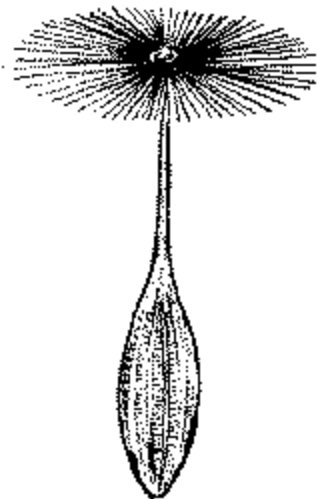
květní vzorec trubkovitého květu

tyčinky

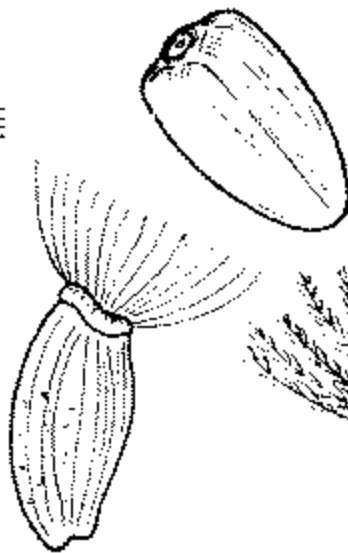

nažky

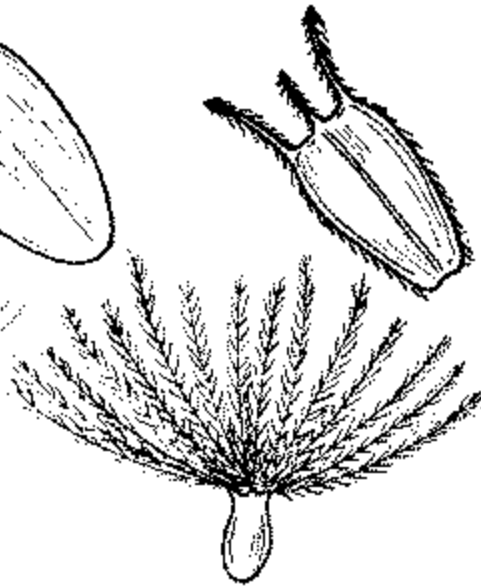
locika

slunečnice

bodlák

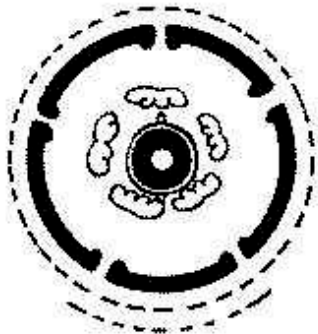
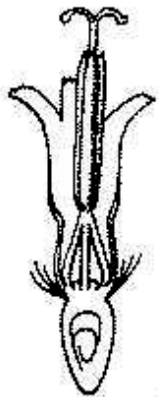
dvouzubec

pcháč

Hvězdicovité (*Asteraceae*)

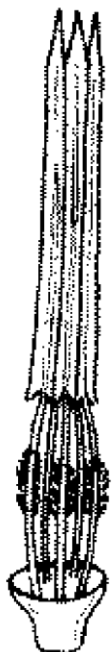
trubkovitý květ

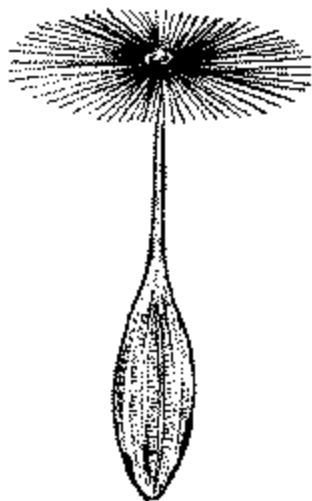
jazykovitý květ

tyčinky

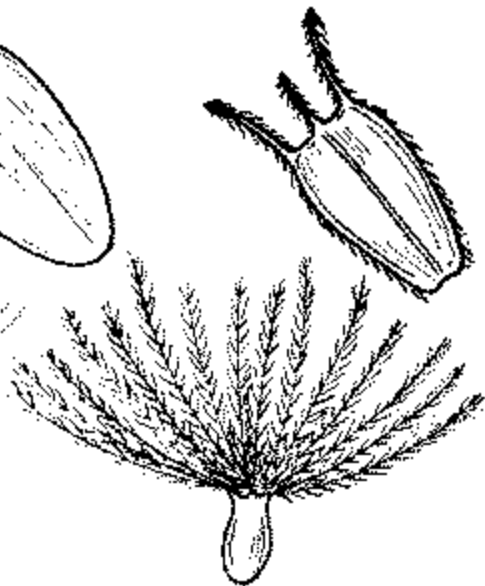
nažky

slunečnice

dvouzubec

locika

bodlák

pcháč

➤ **Podčeleď: hvězdnicové**
(*Asteroideae*)

– všechny květy v úboru
trubkovité, nebo terčové květy
trubkovité a obvodové
jazykovité se 3 zoubky, byliny
bez mléčnic
př. kopretina, slunečnice

➤ **Podčeleď: čekankové**
(*Cichorioideae*)

– všechny květy v úboru
jazykovité, na vrcholu celokrajné
nebo s 5 zoubky, v pletivech
mléčnice
př. pampeliška, locika

ZÁSTUPCI:

➤ **Podčeled': hvězdnicové (*Asteroideae*)** –
všechny květy v úboru trubkovité, nebo
terčové květy trubkovité a obvodové
jazykovité, byliny bez mléčnic

slunečnice roční (*Helianthus annuus*)

topinambur hlíznatý (*Helianthus tuberosus*)

turanka kanadská, turan kanadský

(*Conyza, Erigeron canadensis*)

turan , hvězdník roční (*Erigeron annuus,*
Stenactis annua)

rmen rolní (*Anthemis arvensis*)

heřmáněk pravý (*Chamomilla recutita,*
Matricaria chamomilla)

heřmáněk terčovitý (*Chamomilla suaveolens,*
Matricaria discoidea)

heřmánkovec nevonný, přímořský
(*Tripleurospermum inodorum, Matricaria*
maritima)

řebříček obecný (*Achillea millefolium*)
sedmikráska chudobka (*Bellis perennis*)
kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*,
Chrysanthemum leucanthemum)
řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum*,
Chrysanthemum corymbosum)
vratič obecný (*Tanacetum vulgare*)
pelyněk černobýl (*Artemisia vulgaris*)
pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)
pelyněk ladní, kozalec (*Artemisia campestris*)
starček obecný (*Senecio vulgaris*)
pět'our maloúborný (*Galinsoga parviflora*)
pět'our srstnatý (*Galinsoga ciliata*)
podběl lékařský (*Tussilago farfara*)
devětsil bílý (*Petasites albus*)
devětsil lékařský (*Petasites hybridus*)
lopuch plstnatý (*Arctium tomentosum*)
chrpa luční (*Centaurea jacea*)
chrpa polní, modrák (*Centaurea cyanus*)
pcháč rolní, oset (*Cirsium arvense*)
pcháč bahenní (*Cirsium palustre*)

pcháč zelinný (*Cirsium oleraceum*)

pcháč obecný (*Cirsium vulgare*, *C. lanceolatum*)

pcháč potoční (*Cirsium rivulare*)

bodlák obecný (*Carduus acanthoides*)

pupava (*Carlina*)

bělotrn (*Echinops*)

zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*)

hvězdnice chlumní (*Aster amellus*)

podbělice alpská (*Homogyne alpina*)

havez (*Adenostyles*)

prha, arnika (*Arnica*)

měsíček (*Calendula*)

oman (*Inula*)

kamzičník (*Doronicum*)

třapatka (*Rudbeckia*)

ostálka (*Zinnia*)

krásnoočko (*Coreopsis*)

kokarda (*Gaillardia*)

aksamitník (*Tagetes*)

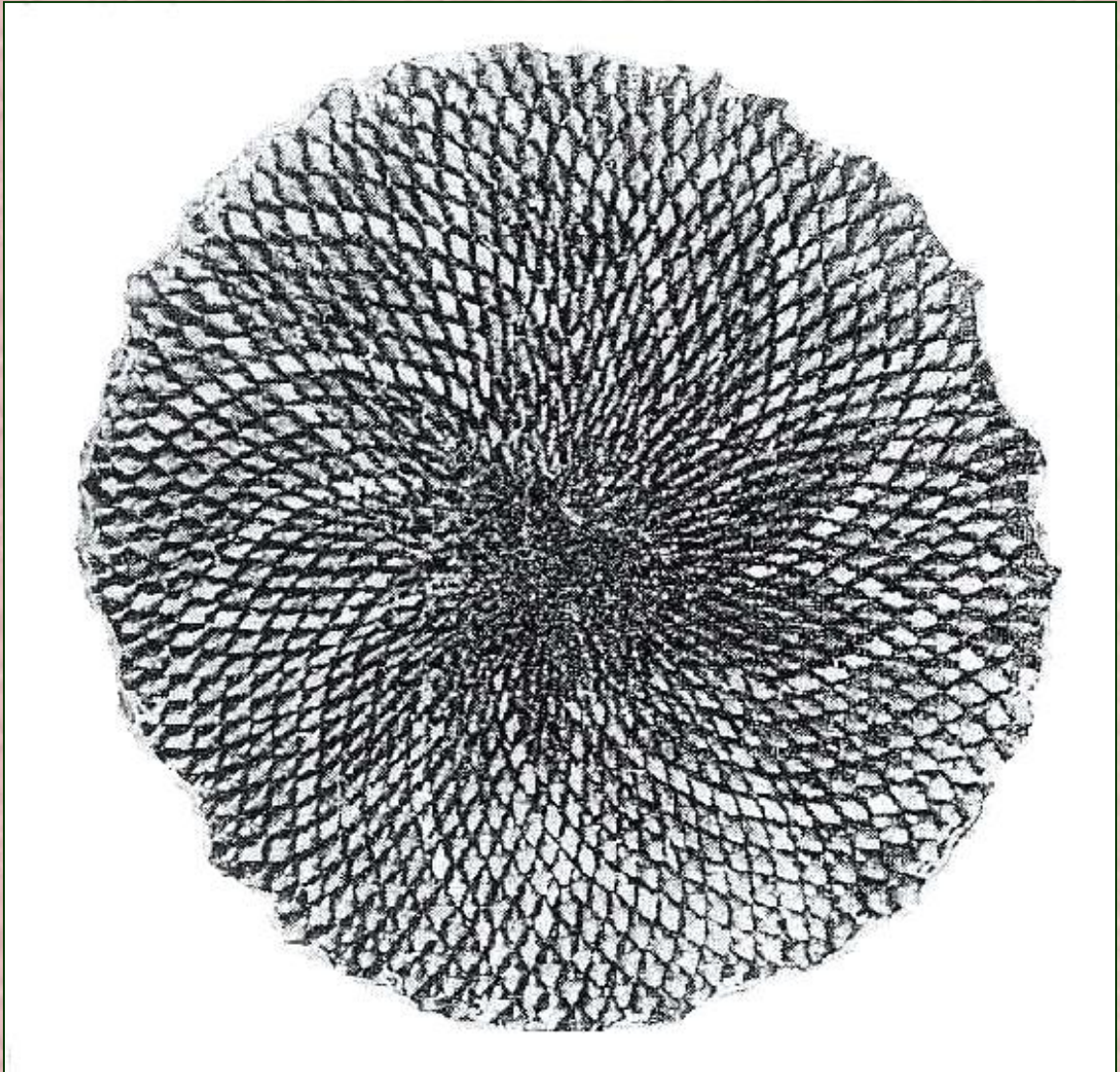
světlice (*Carthamus*)

slunečnice roční (*Helianthus annuus*)

olejnina

slunečnice roční (*Helianthus annuus*)

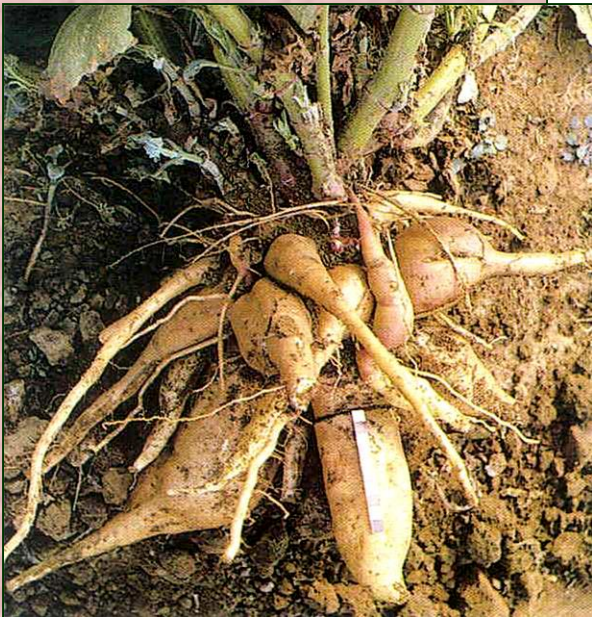
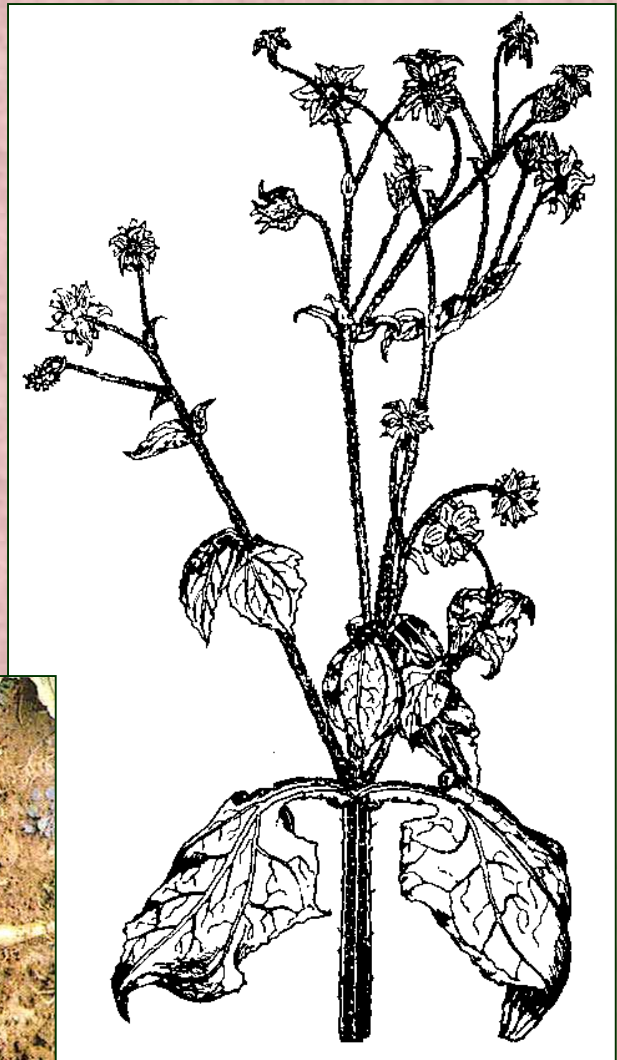
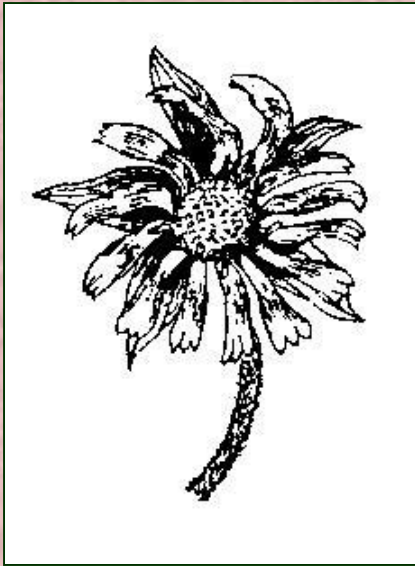
lůžko úboru se spirálami nažek

(Fibonacciova čísla - 55 levých a 89 pravých nebo 21 a 34 nebo 34 a 55)

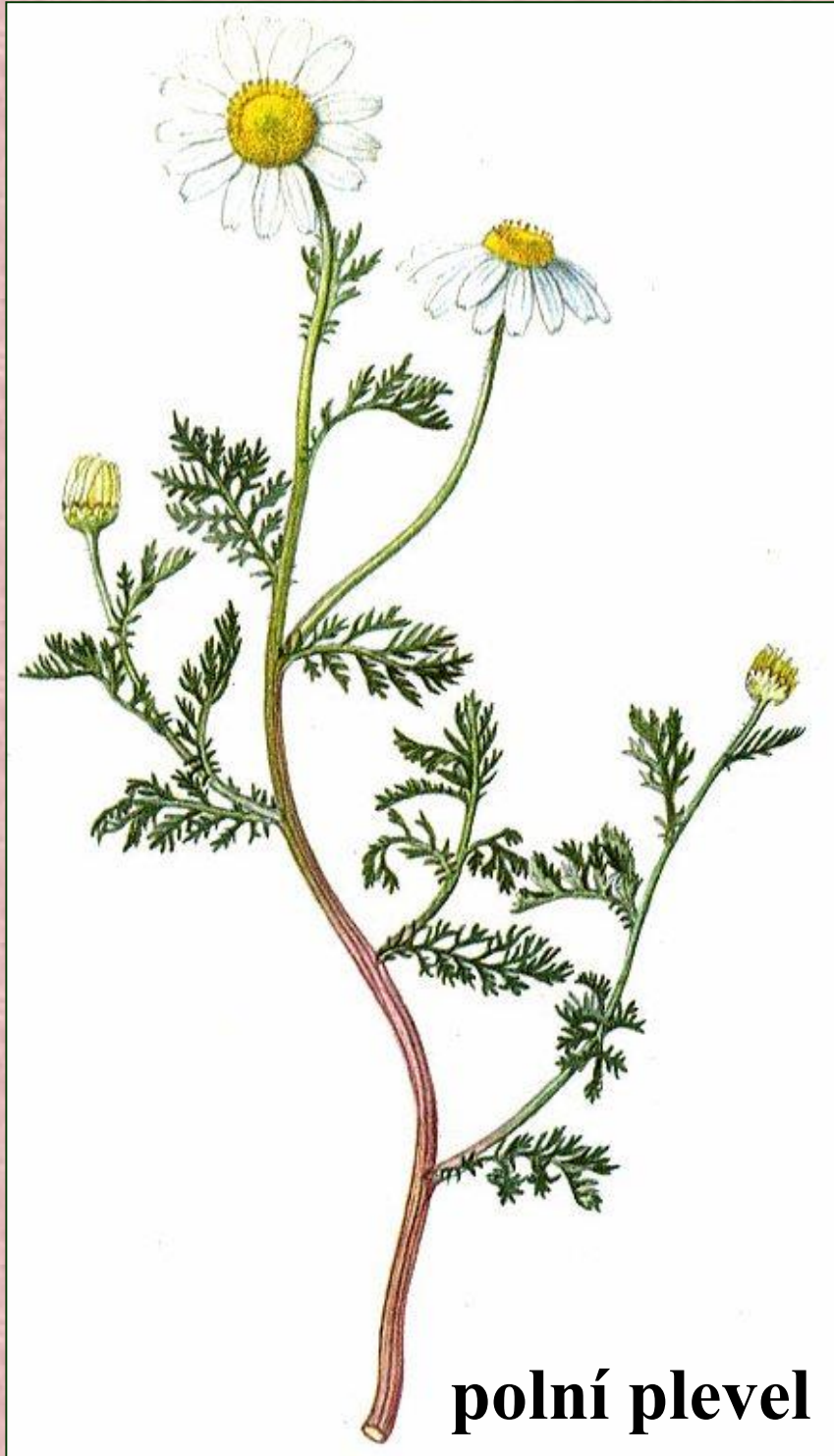
slunečnice topinambur (*Helianthus tuberosus*)

jakon (yakon) **(*Polymnia sonchifolia*)**

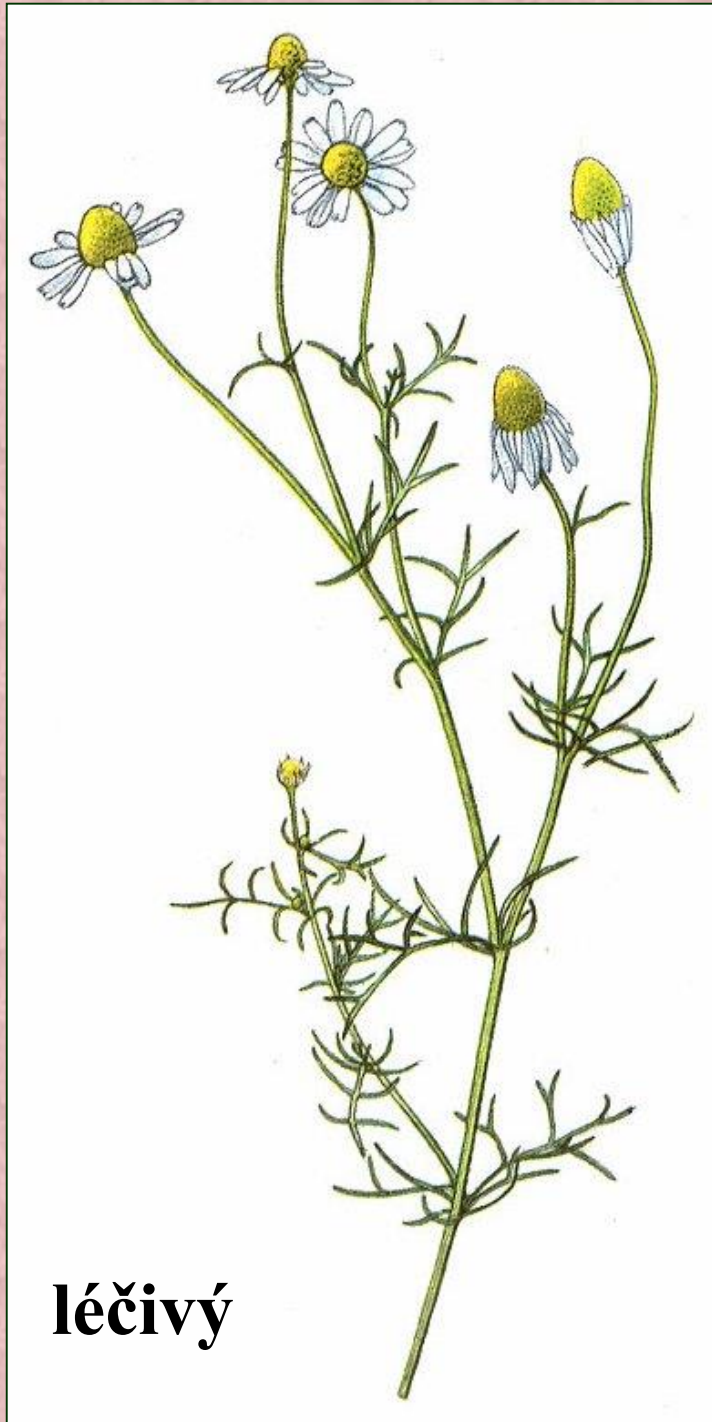

řemen rolní **(*Anthemís arvensis*)**

polní plevel

heřmáněk pravý
(*Chamomilla recutita*,
***Matricaria chamomilla*)**

léčivý

heřmáněk terčovitý
**(*Matricaria discoidea*,
Chamomilla suaveolens)**

heřmánkovec nevonný
(*Tripleurospermum inodorum*,
***Matricaria maritima*)**

polní plevel

řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

léčivý

sedmikráska chudobka (*Bellis perennis*)

kopretina bílá
**(*Leucanthemum vulgare*,
Chrysanthemum leucanthemum)**

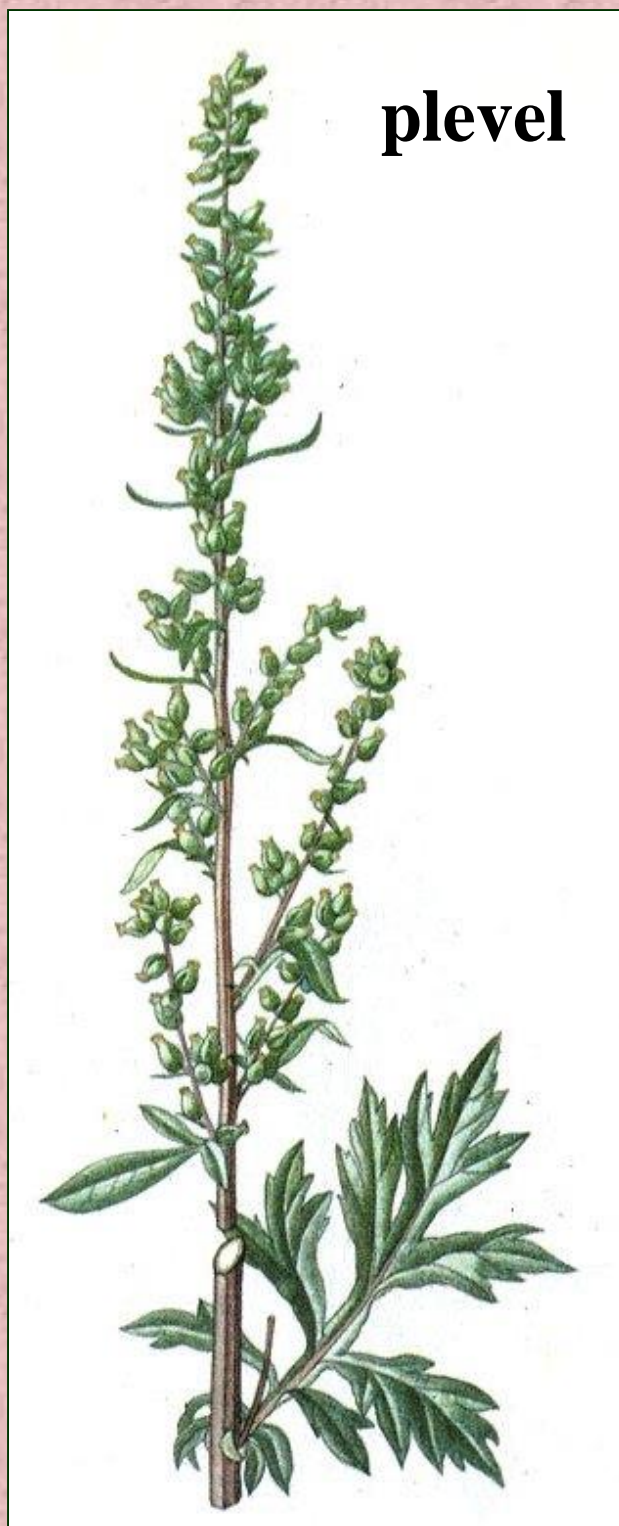

vratič obecný (*Tanacetum vulgare*)

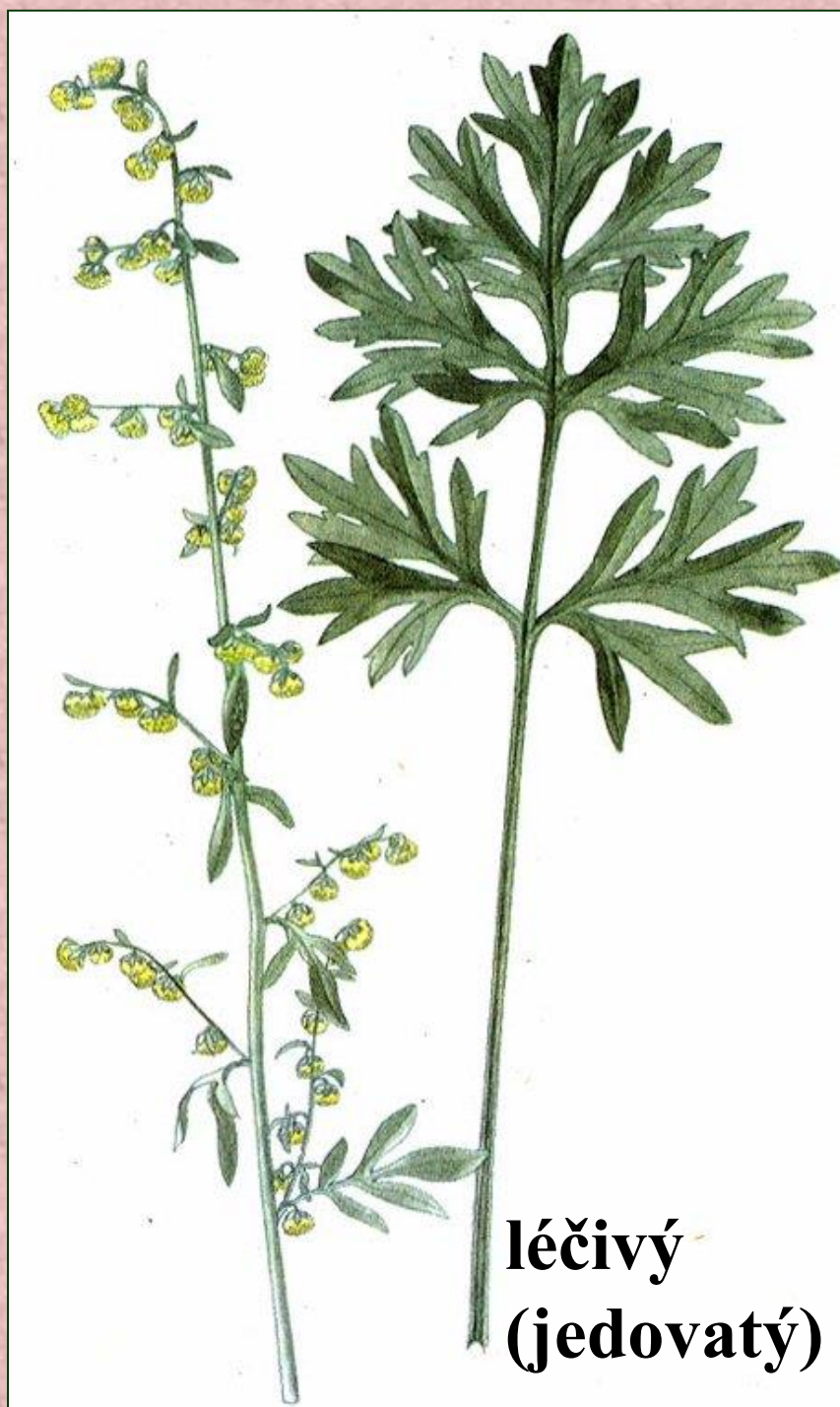

jedovatý!

pelyněk černobýl (*Artemisia vulgaris*)

pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)

**léčivý
(jedovatý)**

pelyněk pravý
(*Artemisia absinthium*)

pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)

absint
léčivý
(jedovatý)

starček obecný (*Senecio vulgaris*)

jednoletý plevel, **jedovatý!**

**pět'our malóúborný
(*Galinsoga parviflora*)**

jednoletý polní plevel

podběl lékařský (*Tussilago farfara*)

léčivý, plevel

devětsil lékařský (*Petasites hybridus*)

plevel

lopuch plstnatý (*Arctium tomentosum*)

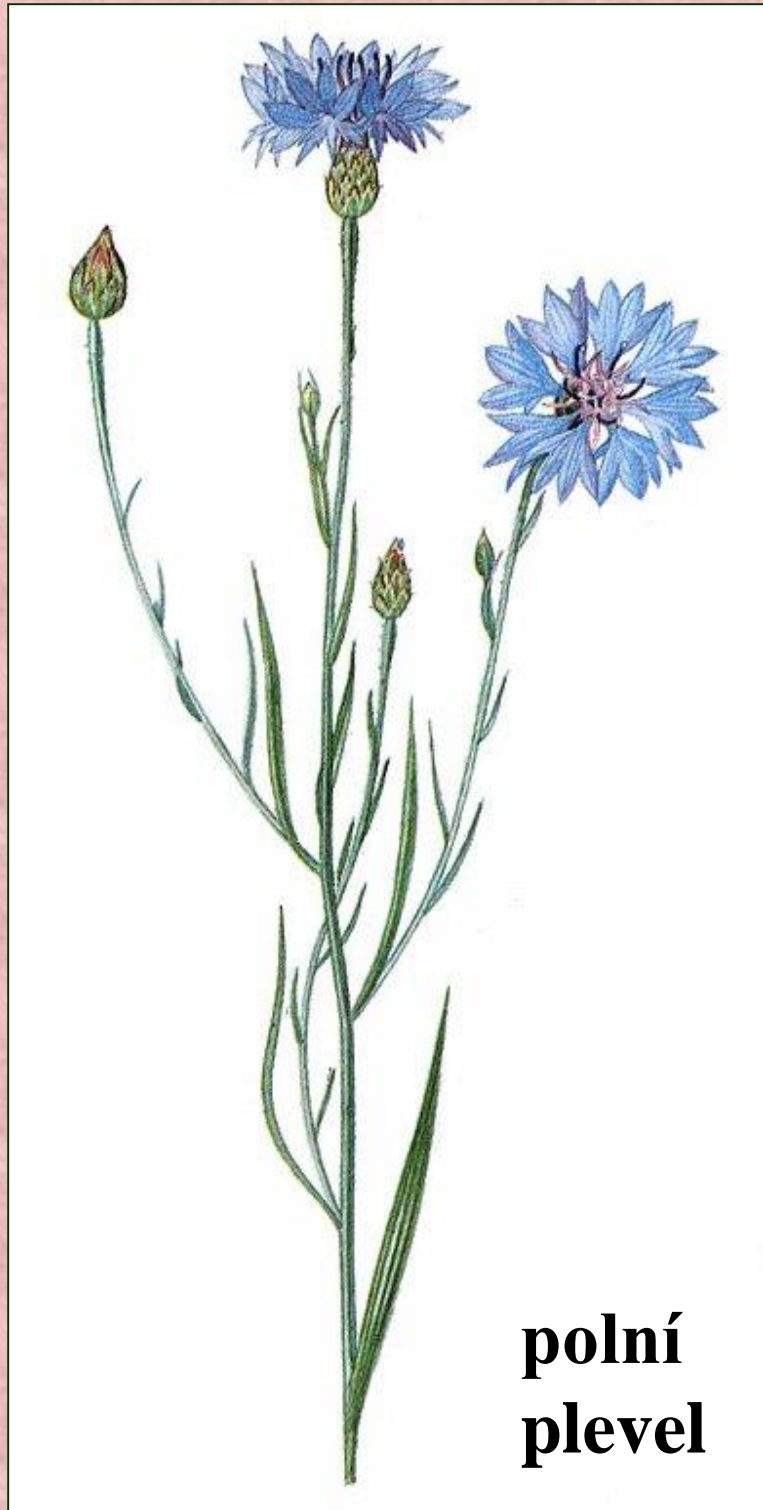

chrpa luční (*Centaurea jacea*)

luční plevel

chrpa modrá, polní (*Centaurea cyanus*)

**polní
plevel**

pcháč rolní, oset
(*Cirsium arvense*)

polní plevel

pcháč rolní, oset (*Cirsium arvense*)

pcháč obecný
(*Cirsium vulgare*)

bodlák obecný **(*Carduus acanthoides*)**

plevel

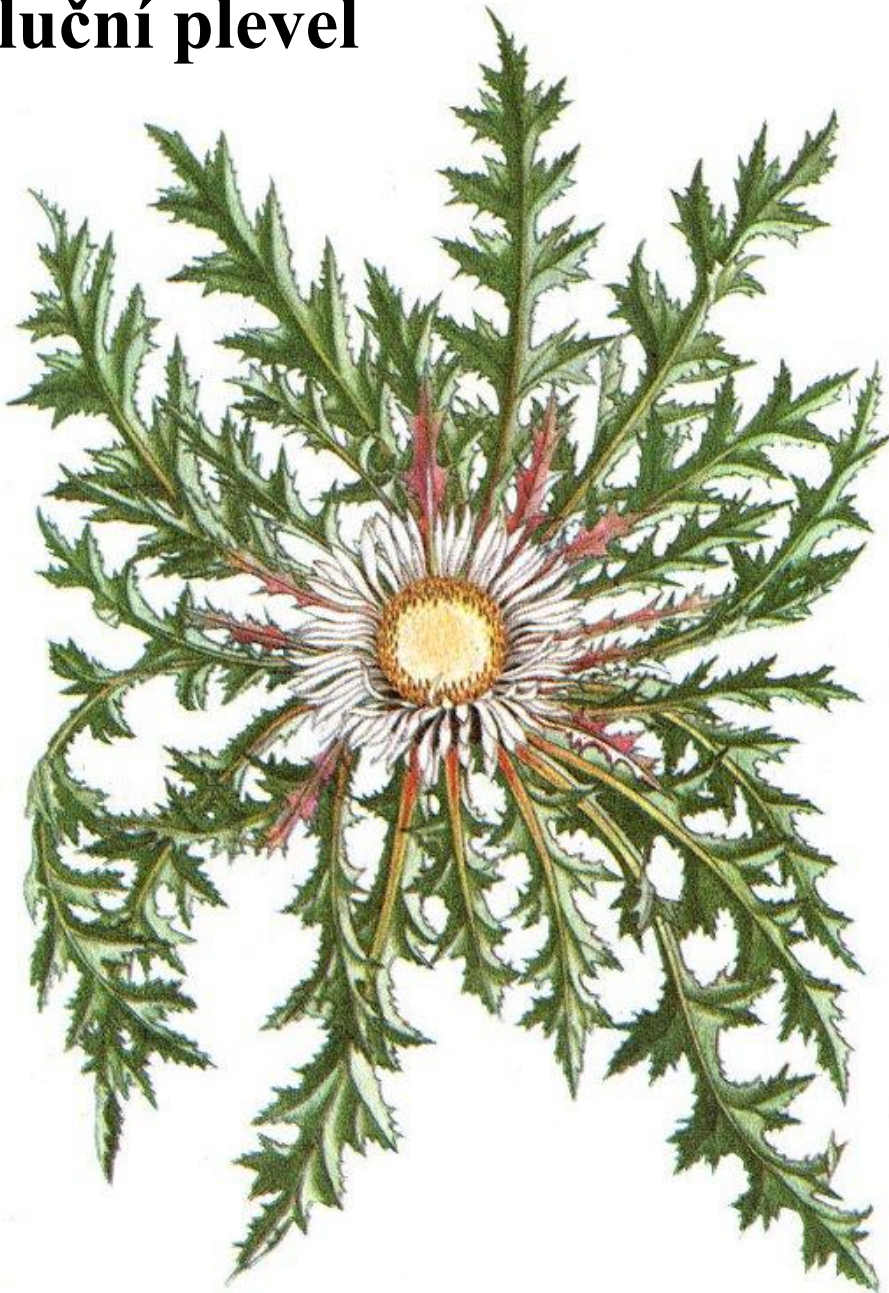

ostropes trubil
(*Onopordum acanthium*)

pupava bezlodyžná (*Carlina acaulis*)

luční plevel

ambrozie peřenolistá (*Ambrosia artemisifolia*)

alergenní
plevel

světlice barvířská (*Carthamus tinctorius*)

olejnina

Podčeled': čekankové (*Cichorioideae*) – všechny květy v úboru jazykovité, na vrcholu celokrajné nebo s 5 zoubky, v pletivech mléčnice

čekanka obecná (*Cichorium intybus*)

locika kompasová (*Lactuca serriola*)

locika setá = salát (*Lactuca sativa*)

mléč bylinný (*Sonchus laevis*, *S. oleraceus*)

mléčka zední (*Mycelis muralis*)

kapustka obecná (*Lapsana communis*)

věsenka (*Prenanthes*)

pampeliška, smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

máchelka, pampeliška srstnatá (*Leontodon hispidus*)

škarda dvouletá (*Crepis biennis*)

jestřábník zední, lesní (*Hieracium murorum*, *H. sylvaticum*)

jestřábník chlupáček, chlupáček zední (*Hieracium pilosella*, *Pilosella officinarum*)

kozí brada (*Tragopogon*)

hadí mord (*Scorzonera*)

prasetník (*Hypochoeris*)

čekanka obecná (*Cichorium intybus*)

čekankové puky

zelenina nebo
planá rostlina

locika setá (*Lactuca sativa*)

locika kompasová (*Lactuca serriola*)

**plevel,
jedovatá**

mléč zelinný, bylinný
(*Sonchus oleraceus*, *S. laevis*)

**jednoletý
plevel**

kapustka obecná (*Lapsana communis*)

**jednoletý
plevel**

Pampeliška (smetánka) lékařská
sekce *Ruderalia* (*Taraxacum*
***officinale*)**

léčivá

**máchelka srstnatá,
pampeliška srstnatá
(*Leontodon hispidus*)**

škarda dvouletá (*Crepis biennis*)

jestřábník zední, j. lesní
(*Hieracium murorum*,
***H. sylvaticum*)**

**jestřábník chlupáček,
chlupáček zední
(*Hieracium pilosella*,
Pilosella officinarum)**

jedovatý?

hadí mord španělský (*Scorzonera hispanica*)

zelenina, černý kořen

kozí brada pochybná (*Tragopogon dubium*)

Miříkovité (*Apiaceae*) syn. mrkvovité (*Daucaceae*), okoličnaté (*Umbelliferae*)

jednoleté až vytrvalé byliny

LISTY: střídavé, většinou složené (ubíravě lichozpeřené), zřídka jednoduché, řapíky lodyžních listů s pochvami
- lodyhy duté, ± rýhované, ve všech vegetativních částech i v oplodí nažek siličné buňky a kanálky

KVĚTY:

⊕ ♀ K 5 C 5 A 5 G (2) (pseudanthium)

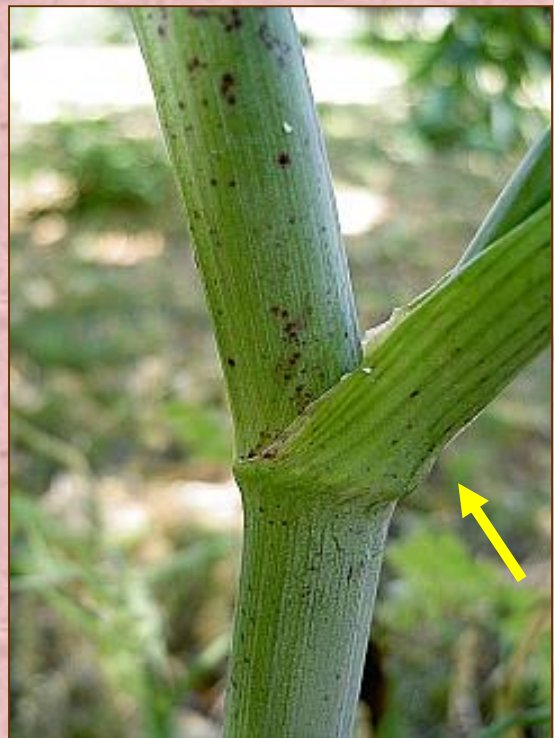
v jednoduchých nebo složených **okolících** nebo strboulech, okrajové květy někdy ↓ pod okolíky je někdy **obal** z listenů, pod okolíčky **obalíček**, také mohou oba chybět

PLOD: poltivá **dvounažka**, často křídlatá či žebernatá, se silicemi

Miříkovité (*Apiaceae*)

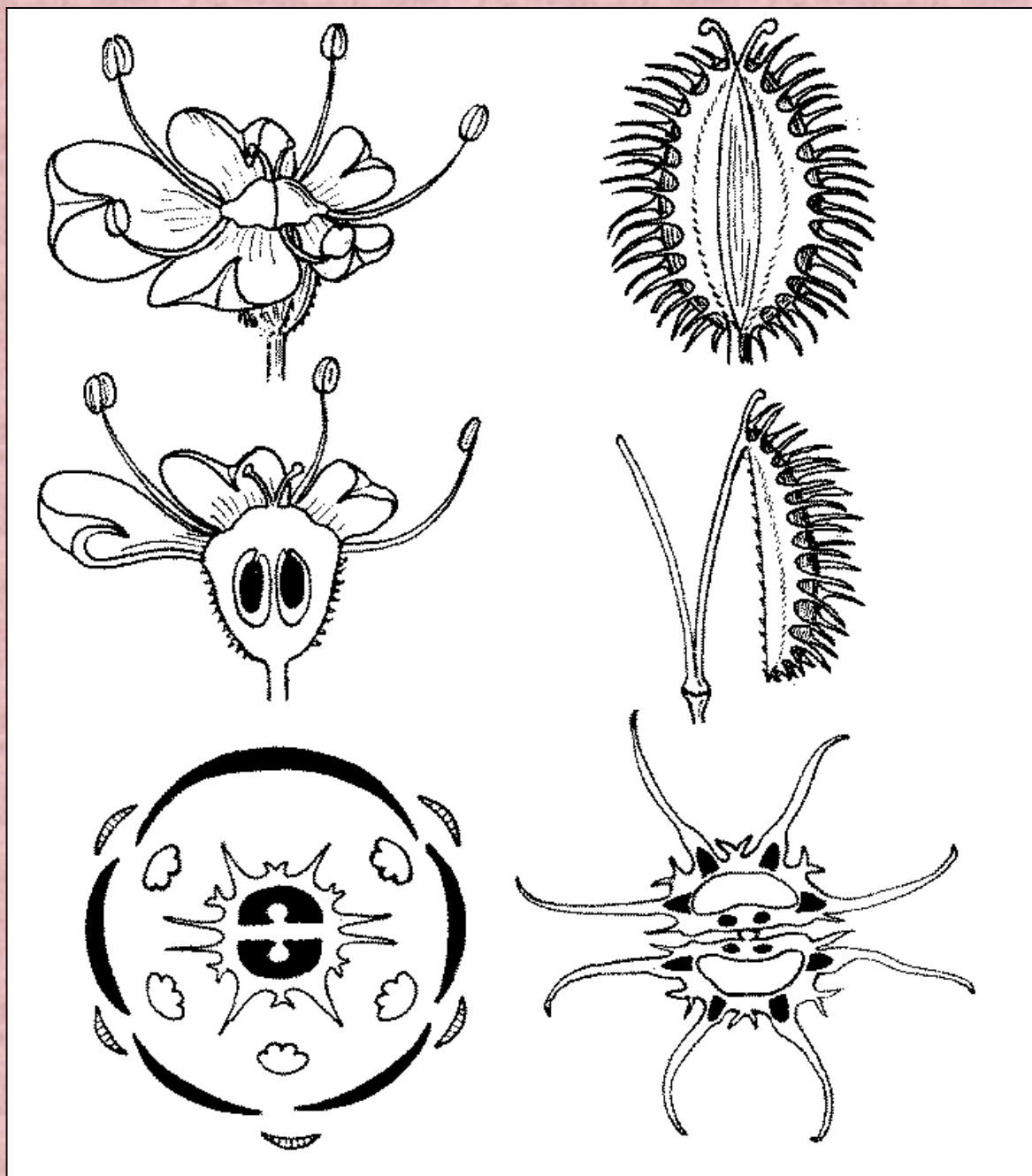

složený list s
pochvou, dutý
stonek

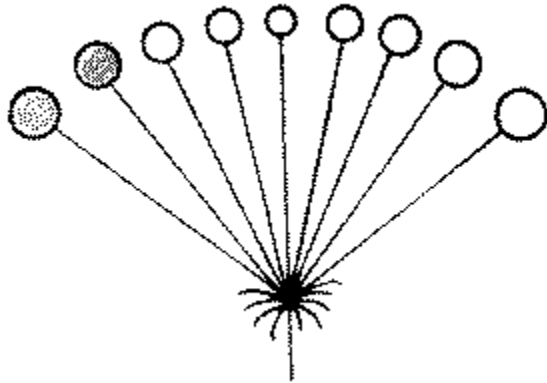
listová pochva

Miříkovité (*Apiaceae*)

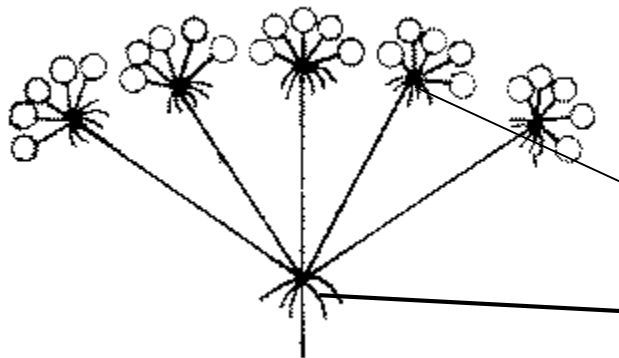

mrkev obecná

Miříkovité (*Apiaceae*)

jednoduchý
okolík

složený okolík

obalíčky

obaly

paprska velkokvětá
(*Orlaya grandiflora*)

pseudanthium

ZÁSTUPCI:

- kmín kořený** (*Carum carvi*)
- petržel obecná, zahradní** (*Petroselinum crispum*)
- kopr vonný** (*Anethum graveolens*)
- mrkev obecná** (*Daucus carota*)
- miřík celer** (*Apium graveolens*)
- kerblík lesní** (*Anthriscus sylvestris*)
- pastinák setý** (*Pastinaca sativa*)
- bolševník obecný** (*Heracleum sphondylium*)
- bršlice kozí noha** (*Aegopodium podagraria*)
- děhel lesní** (*Angelica sylvestris*)
- krabilice** (*Chaerophyllum*)
- žindava evropská** (*Sanicula europaea*)
- jarmanka větší** (*Astrantia major*)
- máčka ladní** (*Eryngium campestre*)
- libeček lékařský** (*Levisticum officinale*)
- fenykl obecný** (*Foeniculum vulgare*)
- bedrník anýz** (*Pimpinella anisum*)
- koriandr setý** (*Coriandrum sativum*)
- bolehlav plamatý** (*Conium maculatum*)
- prorostlík** (*Bupleurum*)
- srpek** (*Falcaria*)
- smldník** (*Peucedanum*)
- hvězdnatec** (*Hacquetia*)

kmín luční (*Carum carvi*)

**koření,
pícnina**

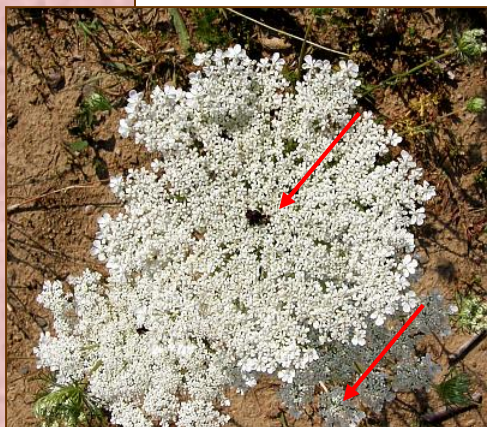

petržel obecná, zahradní (*Petroselinum crispum*)

zelenina

mrkev obecná (*Daucus carota*)

m.o. setá
zelenina,
krmivo

m.o. pravá
plevel

miřík celer (*Apium graveolens*)

kopr vonný **(*Anethum graveolens*)**

zelenina

kerblík lesní
(*Anthriscus sylvestris*)

plevel

pastinák setý (*Pastinaca sativa*)

**zelenina,
plevel**

bedrník obecný (*Pimpinella saxifraga*)

bolševník obecný (*Heracleum sphondylium*)

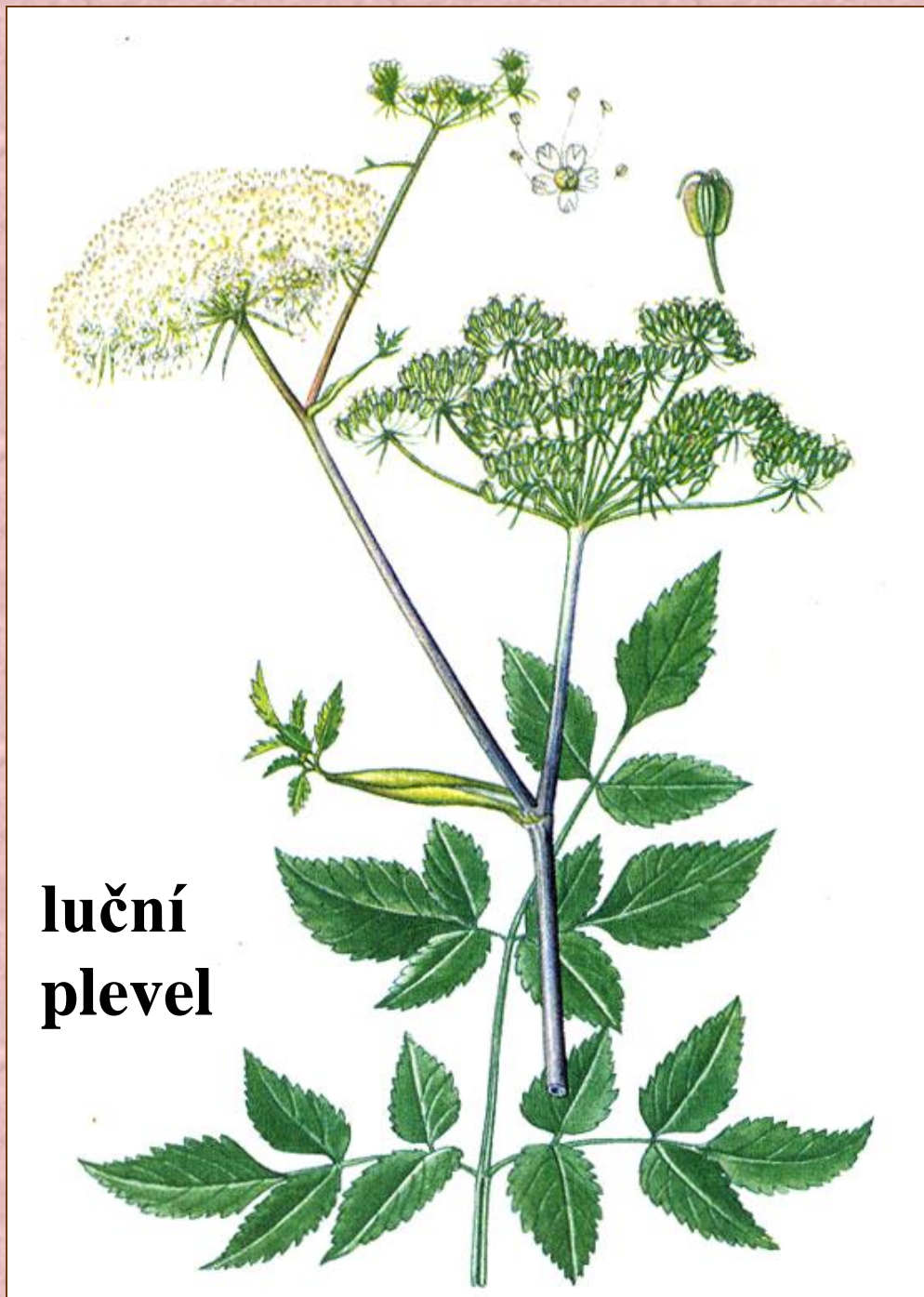
plevel

bršlice koží noha (*Aegopodium podagraria*)

plevel

děhel lesní (*Angelica sylvestris*)

luční
plevel

krabilice mámivá (*Chaerophyllum temulum*)

**plevel,
jedovatá!**

bolehlav plamatý (*Conium maculatum*)

silně jedovatý!

rozpuk jízlivý (*Cicuta virosa*)

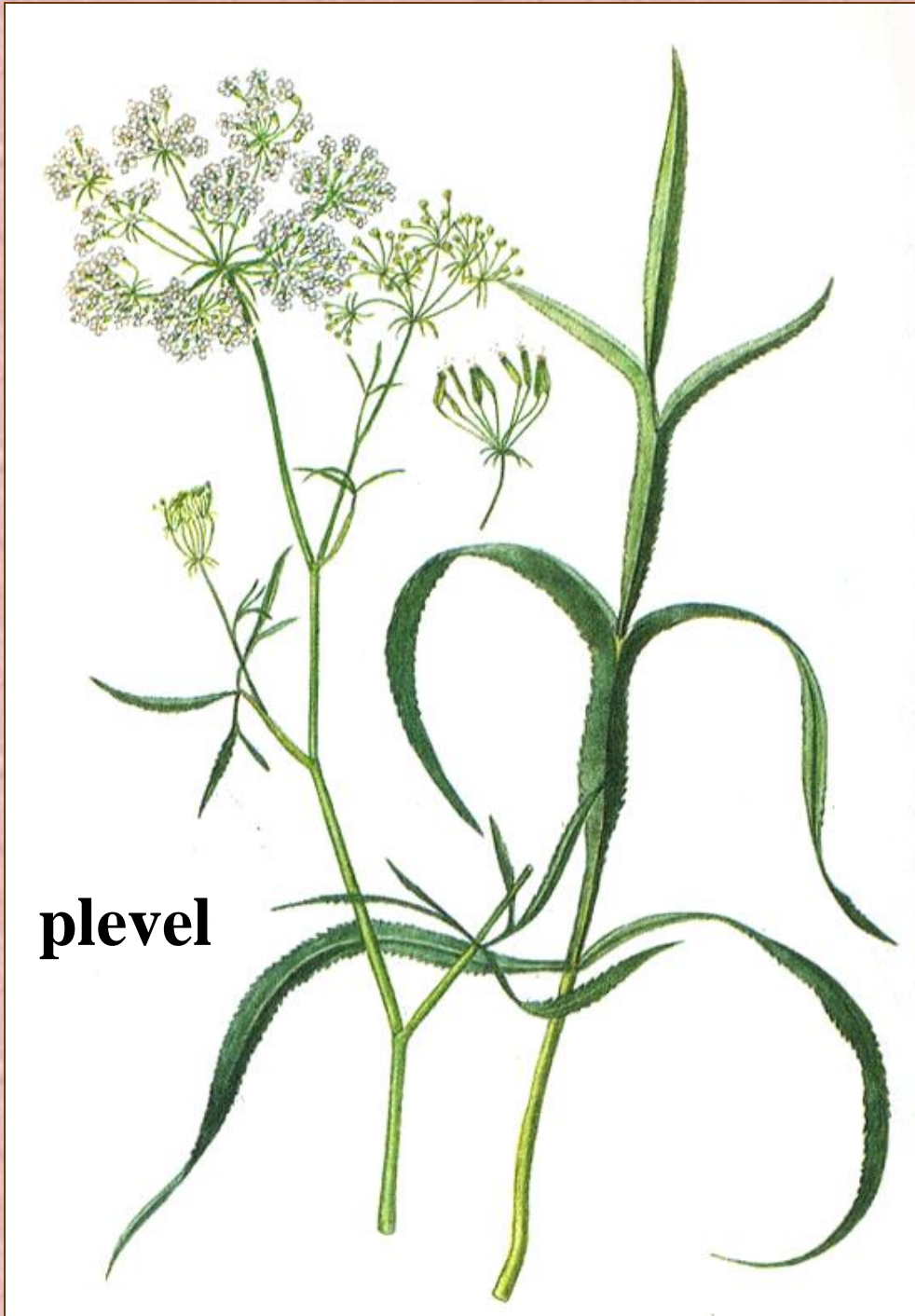

silně jedovatý!

prorostlík srpovitý (*Bupleurum falcatum*)

srpek obecný
(*Falcaria vulgaris*)

plevel

tetlucha koží pysk (*Aethusa cynapium*)

jedovatá!

koriandr setý **(*Coriandrum sativum*)**

koření

žindava evropská (*Sanicula europaea*)

lesní bylina

máčka ladní
(*Eryngium campestre*)

hvězdňatec zubatý (*Hacquetia epipactis*)

Lilkovité

(*Solanaceae*)

jednoleté až vytrvalé byliny, polokeře, keře, obsahují alkaloidy – např. atropin, solanin, nikotin a skopolamin

LISTY: střídavé, jednoduché nebo složené, bez palistů

lodyhy sympodiálně větvené

KVĚTY:

⊕ ♀ K (5) [C (5) A 5] G (2)

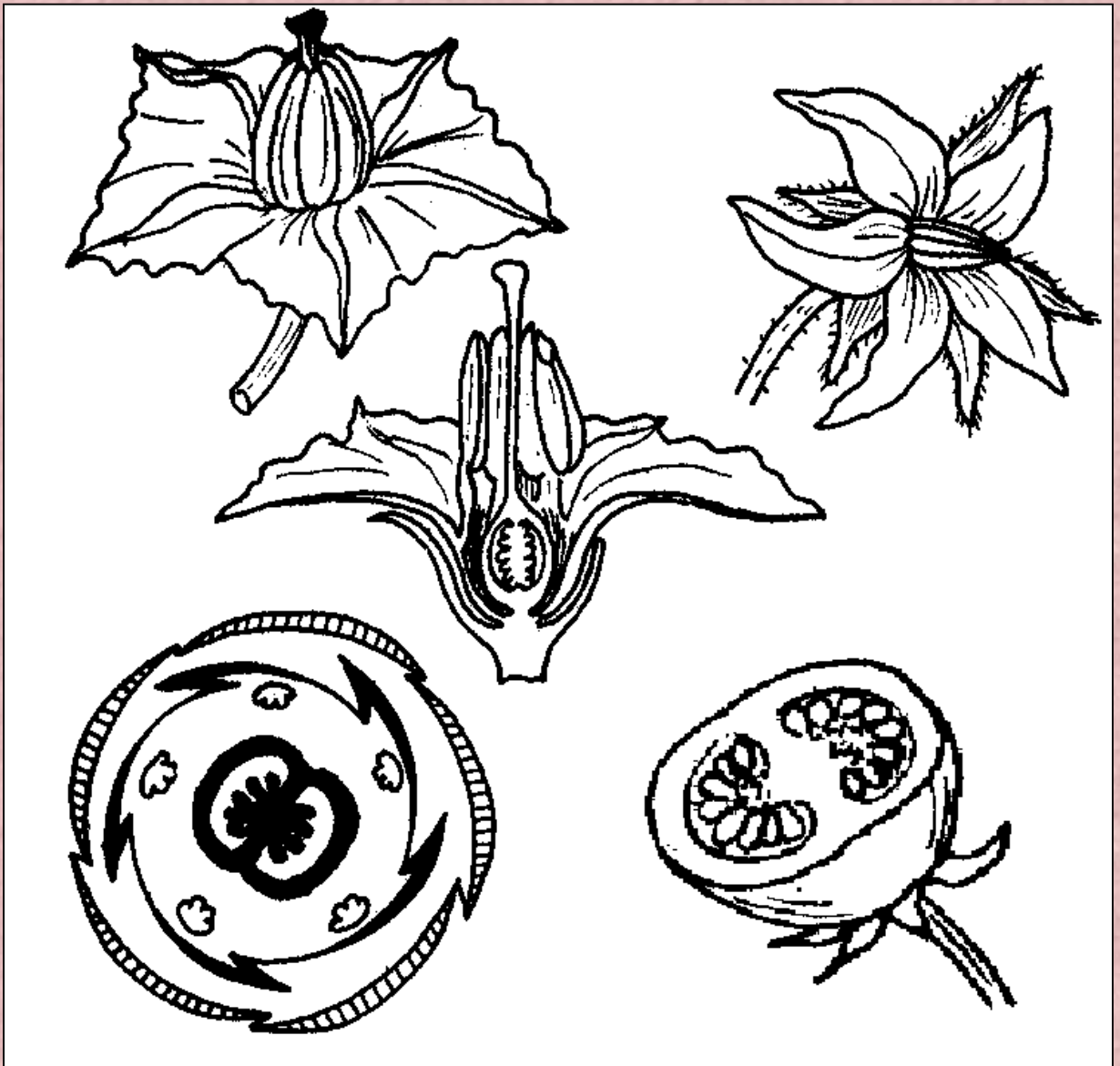
- K vytrvalý, někdy se za plodu zveličuje
- květy jednotlivé nebo ve vrcholičnatých květenstvích - vijanech

PLOD: bobule nebo tobolka

Lilkovité (*Solanaceae*)

lilek brambor

lilek rajče

ZÁSTUPCI:

lilek brambor (*Solanum tuberosum*)

lilek černý (*Solanum nigrum*)

lilek potměchuť (*Solanum dulcamara*)

lilek vejcoplodý, baklažán (*Solanum melongena*)

lilek rajče (*Solanum lycopersicum*,
Lycopersicon esculentum)

paprika roční (*Capsicum annuum*)

durman obecný (*Datura stramonium*)

tabák virginský (*Nicotiana tabacum*)

rulík zlomocný (*Atropa bella-donna*)

blín černý (*Hyoscyamus niger*)

kustovnice cizí (*Lycium barbarum*)

rajčenka (*Cyphomandra betacea*)

„pepino“ (*Solanum muricatum*)

mochyně (*Physalis*)

petúnie (*Petunia*)

lilek brambor **(*Solanum tuberosum*)**

potravina,
jedovatý!

lilek brambor
(*Solanum tuberosum*)

cv. Valfi

lilek černý **(*Solanum nigrum*)**

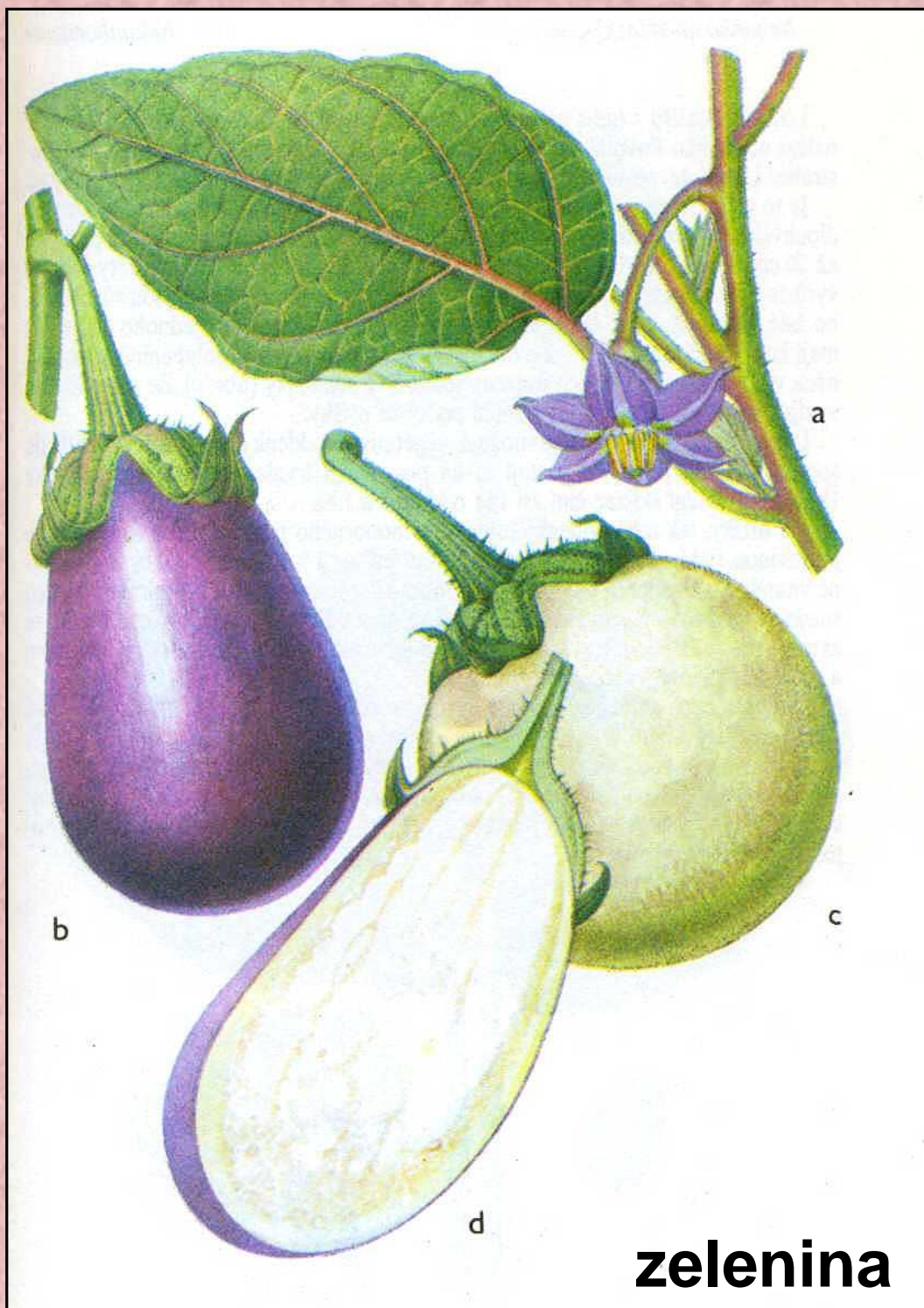

jedovatý!

lilek potměchut' **(*Solanum dulcamara*)**

lilek vejcoplodý, baklažán **(*Solanum melongena*)**

lilek vejcoplodý, baklažán **(*Solanum melongena*)**

lilek rajče
(*Solanum lycopersicum*)

zelenina

lilek rajče **(*Solanum lycopersicum*)**

paprika setá, p. roční **(*Capsicum annuum*)**

paprika setá, p. roční **(*Capsicum annuum*)**

mochyně peruánská (*Physalis peruviana*)

zelenina

mochyně peruánská (*Physalis peruviana*)

zelenina

**mochyně židovská
*Physalis alkekengi***

durman obecný
(*Datura stramonium*)

jedovatý!

tabák virginský (*Nicotiana tabacum*)

jedovatý!

rulík zlomocný **(*Atropa bella-donna*)**

jedovatý!

blín černý
(*Hyoscyamus niger*)

jedovatý!

kustovnice cizí
(*Lycium barbarum*)

plevel,
jedovatá!

petunie zahradní
(*Petunia hybrida*)

